

Институт за онкологију и радиологију Србије

Пастерова 14, Београд, Србија

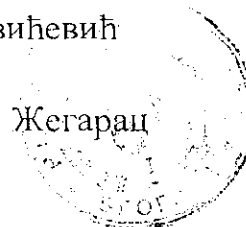
+381 11 2067 100

iors@ncrc.ac.rs www.ncrc.ac.rs

01-11/2023/3498
26 DEC 2023

ПРОЦЕДУРА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ХИГИЈЕНЕ РУКУ

Ознака процедуре	П.ЕПН.01
Верзија	02
Датум усвајања	15.12.2023.
Аутори процедуре	Др Драгана Јовићевић Вера Мандић ВМС Гордана Кукић ВСТ
Пошлаци процедуре	Др Драгана Јовићевић
Процедуру одобрио	Доц. др Милан Жегарац

 ИНСТИТУТ ЗА ОНКОЛОГИЈУ И РАДИОЛОГИЈУ СРБИЈЕ	Назив поцедуре:		Ознака: П.ЕПИ.01
	Процедура за спровођење хигијене руку		
	Датум: 15.12.2023.	Верзија 02	Страна: 2 od 8

1. ДЕФИНИЦИЈЕ И СКРАЋЕНИЦЕ

ИОРС = Институт за онкологију и радиологију Србије

ОЕП = Одсек епидемиологије и превенције

ВСТ = Виши санитарни техничар

ВМС = Виша медицинска сестра

2. ПРЕДМЕТ

Процедуром се дефинише начин спровођења хигијене руку као и праћење и евалуација правилног спровођења хигијене руку у ИОРС.

3. ПОДРУЧЈЕ ПРИМЕНЕ

Процедура се примењује у свим Клиникама/Службама/Одељењима/Одсецима/Кабинетима који се баве негом, лечењем и дијагностиком пацијената у ИОРС.

4. ОДГОВОРНОСТИ

За примену процедуре одговорни су сви запослени.

За контролу спровођења процедуре одговорни су:

- Руководиоци организационих јединица
- Комисија за контролу болничких инфекција
- Главна сестра-техничар ИОРС
- ОЕП (Виши санитарни техничар/ Виша медицинска сестра)

5. ОПИС ПРОЦЕДУРЕ

Болничке инфекције су важан узрок морбидитета и морталитета хоспитализованих пацијената свуда у свету па и код нас. И након више од четврт века од увођења организованог надзора над болничким инфекцијама, њихова превенција и сузбијање још увек представља нерешени проблем и велики изазов. Упоредо са експанзијом проблема, средства за њихово решавање су све мања и често недовољна да задовоље повећане захтеве.

Према подацима СЗО, од 100 пацијената који су на болничком лелењу, седам пацијената у земљама са високим приходима и 15 пацијената у земљама са ниским и средњим приходима добиће најмање једну инфекцију повезану са здравственом заштитом током боравка у болници. У просеку, 1 од сваких 10 оболелих пацијената ће умрети од болничке инфекције.

 <p>ИНСТИТУТ ЗА ОНКОЛОГИЈУ И РАДИОЛОГИЈУ СРБИЈЕ</p>	Назив процедуре:		Ознака: П.ЕПИ.01
	Процедура за спровођење хигијене руку		
	Датум: 15.12.2023.	Верзија 02	Страна: 3 od 8

Посебно су угрожени новорођенчад и пацијенти на интензивној нези. Један од четири случаја сепсе лечених у болници и скоро половина свих случајева сепсе који се лече у јединицама интензивне неге, повезани су са здравственом негом.

Пренос болничких патогена се врши највише преко руку особља. Правилна хигијена руку је један од најважнијих фактора у превенцији болничких инфекција.

Фактори који најчешће доприносе неадекватној хигијени руку су:

- Недостатак знања особља о принципима правилне хигијене руку и њеног значаја
- Непознавање коректне технике одржавања хигијене руку
- Недовољно особља
- Велики број пацијената
- Недостатак средстава за хигијену
- Појава контактнoг дерматитиса код здравствених радника
- Недовољна опредељеност установе за промоцију хигијене руку
- Недостатак материјалних средстава

Хигијена руку је најважнија појединачна процедура у превенцији инфекција, пошто је доказано да су руке важан пут за преношење инфекција.

5.1 Опште смернице спровођења хигијене руку

Пре приступања спровођењу хигијене руку, мора се водити рачуна о следећем:

- На кожи руку здравствених радника не сме бити никаквих повреда које могу представљати улазно место за разне инфекције
- Уколико на кожи руку има знакова иритације или повреда, при медицинским интервенцијама обавезно користити рукавице
- У раду медицинског особља треба применити принцип „гола подлактица и шака“ (без прстена/сата/наруквице)
- Нокти треба да су скраћени до висине јагодица и без лака
- Вештачки нокти не смеју се носити приликом директног контакта са пацијентом

Процедуру спровођења хигијене руку чине:

- Хигијенско прање руку
- Хигијенска дезинфекција руку
- Хируршка дезинфекција руку

Хигијенско прање руку

Хигијенско прање руку се спроводи са циљем уклањања транзиторне и смањења резистентне флоре коже.

 <p>ИНСТИТУТ ЗА ОНКОЛОГИЈУ И РАДИОЛОГИЈУ СРБИЈЕ</p>	Назив поцедуре: Процедура за спровођење хигијене руку		Ознака: П.ЕПИ.01
	Датум: 15.12.2023.	Верзија 02	Страна: 4 od 8

Хигијенско прање руку треба вршити:

- Пре контакта са пацијентом
- Пре спровођења асептичних процедура
- Након контакта са пацијентом
- Након контакта са телесним течностима и излучевинама, слузокожама, оштећеном кожом или завојима рана
- Када се прелази са контаминираног на чисти део болесниковог тела током неге
- Након контакта са предметима из пацијентове околине (укључујући и медицинске апарате)
- Након скидања стерилних односно нестерилних рукавица
- После употребе тоалета

Лак на природним ноктима као и ношење вештачких ноктију нису дозвољени.

Техника прања руку:

Хигијенско прање руку треба да траје 40-60 секунди !

1. Скинути накит и прстење
2. Лак на природним ноктима као и ношење вештачких ноктију нису дозвољени
3. Руке поквасити топлом водом и на њих нанети течни сапун
4. Узети довољну количину течног сапуна да покрије све површине дланова (3-5мл)
5. Насапуњати целе дланове
6. Трљати дланове један о други кружним покретима
7. Десним дланом трљати леви између прстију и обрнуто
8. Укрстити прсте у пределу јагодица и трљати длан о длан
9. Савити прсте и спољну страну истрљати другим дланом
10. Шаком обухватити палац друге руке и трљати га кружним покретима. Исто поновити за другу руку
11. Прсте скупити на длан друге шаке и трљати кружним покретима. Исто поновити за другу руку
12. Испрати руке млаком водом (вода не сме бити врућа јер оштећује кожу руку)
13. Пажљиво осушити руке једнократним папирним убрусом
14. Истим убрусом затворити славину
15. Након употребе бацити убрус у канту

Хигијенска дезинфекција руку

Хигијенска дезинфекција руку се спроводи са циљем уклањања транзиторне и смањења резистентне флоре коже, применом дезинфекционог средства на бази два или више алкохола.

 ИНСТИТУТ ЗА ОНКОЛОГИЈУ И РАДИОЛОГИЈУ СРБИЈЕ	Назив поцедуре:		Ознака: П.ЕПИ.01
	Процедура за спровођење хигијене руку		
	Датум: 15.12.2023.	Верзија 02	Страна: 5 od 8

У току радног времена више пута прати руке водом и сапуном.

Уколико се након прања руку спроводи хигијенска дезинфекција руку, **ОБАВЕЗНО ОСУШИТИ РУКЕ.**

Поступак хигијенске дезинфекције руку:

- На суве руке нанети дезинфекционо средство на бази два или више алкохола. Утрљавати онолико времена колико је прописано према упутству произвођача за хигијенску дезинфекцију руку на следећи начин:
 1. Трљати дланове један о други кружним покретима
 2. Десним дланом трљати леви између прстију и обрнуто
 3. Укрстити прсте у пределу јагодица и трљати длан о длан
 4. Савити прсте и спољну страну истрљати другим дланом
 5. Шаком обухватити палац друге руке и трљати га кружним покретима. Исто поновити за другу руку.
 6. Прсте скупити на длан друге шаке и трљати кружним покретима
 7. Исто поновити за другу руку

Хируршка дезинфекција руку

Поступак код хируршке дезинфекције руку:

1. Скинути накит и прстење
2. Лак на природним ноктима као и ношење вештачких ноктију нису дозвољени
3. Руке опрати течним сапуном и млаком водом
4. Прати обе стране сваког прста, између прстију, предњу и задњу страну шаке 2 минута
5. Наставити прање руку сапуном, држећи шаке и подлактице у усправном положају, да би се избегла реконтаминација
6. Опрати обе стране руку од зглоба до лакта за 1 минут
7. Поновити поступак на другој руци, држећи руке усправно све време
8. Ако рука додирне било шта у било које време, прање руку мора бити продужено за 1 минут за област која је контаминирана
9. Испрати руке тако што руке пролазе кроз воду само у једном смеру, од прстију до лакта
10. Не померати уназад руку и назад кроз воду
11. За све време прања руку, водити рачуна да се не прска вода на униформу
12. **ОБАВЕЗНО ОСУШИТИ РУКЕ** јер мокре руке смањују ефикасност средства за дезинфекцију
13. Притиснути лактом десне руке дозатор са препаратом на бази алкохола у количини од 5 мл, у шаку леве руке
14. Потопите скупљене прсте десне шаке у раствор, у циљу деконтаминације испод ноктију (5 секунди)

 ИНСТИТУТ ЗА ОНКОЛОГИЈУ И РАДИОЛОГИЈУ СРБИЈЕ	Назив поцедуре: Процедура за спровођење хигијене руку		Ознака: П.ЕПИ.01
	Датум: 15.12.2023.	Верзија 02	Страна: 6 od 8

15. Кружним покретима леве руке према лакту наносити препарат (10-15 сек)
16. Притиснути лактом леве руке дозатор са препаратом на бази алкохола у количини од 5 мл, у шаку десне руке
17. Потопите скупљене прсте леве шаке у раствор, у циљу деконтаминације испод ноктију (5 секунди)
18. Кружним покретима десне руке према лакту наносити препарат (10-15 сек)
19. Ставити око 5 мл препарата на бази алкохола у длан леве руке, користећи лакат десне руке.
20. Трљати обе руке у исто време према зглобу и поновити све кораке напред наведене (20-30 сек).
21. Покрити целу површину шаке према зглобу са алкохолом утрљавањем кружним покретима.
22. Трљати леву шаку, померајући десни длан назад и напред и обрнуто.
23. Трљати длан поново назад и напред са прстима повезаним.
24. Трљати палац леве руке, кружним покретима.
25. Када су руке суве, могу се обући хируршки мантил и навући стерилне рукавице

Едукација запослених

У едукацију запослених треба укључити и информације о поступцима који смањују ризик од контактеног дерматитиса и других оштећења коже. Посебну пажњу обратити на негу руку, употребу рукавица и стање ноктију.

Нега руку:

- За запослене који имају алергију или друге реакције на препарате који се употребљавају, треба осигурати алтернативне антисептичке препарате, односно лосион за прање руку уместо теченог сапуна
- Треба осигурати довољну количину лосиона за негу коже или креме за негу руку запослених, како би се на минимум свела појава контактеног дерматитиса и иритација коже употребом антисептика
- Кад се у болници употребљава алкохолни антисептик, не препоручује се употреба детергентног антисептика

Нокти:

- Вештачки нокти не смеју се носити приликом директног контакта са пацијентом
- Лак на природним ноктима се мора скинути
- Природни нокти морају бити кратки (врхови ноктију не смеју се видети кад се прсти гледају са стране длана, јагодица постављених у висини очију) и нелакирани

 <p>ИНСТИТУТ ЗА ОНКОЛОГИЈУ И РАДИОЛОГИЈУ СРБИЈЕ</p>	Назив поцедуре: Процедура за спровођење хигијене руку		Ознака: П.ЕПИ.01
	Датум: 15.12.2023.	Верзија 02	Страна: 7 od 8

Употреба рукавица:

- Употреба рукавица препоручује се из два главна разлога:
 - o Да се спречи ризик од контаминације руку здравствених радника крвљу и другим телесним течностима пацијента.
 - o Да се спречи ризик ширења и преноса микроорганизама са руку здравствених радника на пацијента и обрнуто, као и од једног пацијента на другог.
- Рукавице треба обавезно носити приликом:
 - o Контакт са крвљу и другим потенцијално инфективним материјалом, слузокожама или оштећеном кожом
 - o Када постоје промене на кожи руку запосленог
- Употреба рукавица није замена за хигијену руку (прање и дезинфекција)
- Рукавице се употребљавају једнократно
- Кад се носе рукавице, треба их мењати током неге пацијента ако се иде са контаминираним дела на чисти део тела пацијента
- Рукавице треба скинути након неге једног пацијента. Исти пар рукавица не сме се носити за негу више пацијената
- Након скидања рукавица треба увек дезинфиковати руке

Хигијена руку пацијената:

- Пацијент мора прати руке течним сапуном и текућом водом након употребе тоалета и пре узимања хране.
- Пацијент који је у изолацији због инфекције/колонизације патогеним микроорганизмима мора прати руке течним сапуном и текућом водом, а након тога вршити хигијенску дезинфекцију руку.

5.2 Прањење и евалуација правилног спровођења хигијене руку:

Евалуација правилног спровођења хигијене руку врши се редовно кроз следеће активности:

Надзор током свакодневног рада:

- Руководиоци организационих јединица свакодневним обиласком, посматрањем стичу увид о томе како се спроводи процедура хигијене руку

Надзор над потрошњом течног сапуна и дезинфекционих средстава:

- На крају сваког месеца Одсек хигијене доставља извештај ОЕП о потрошњи средстава за хигијену руку по организационим јединицама

 <p>ИНСТИТУТ ЗА ОНКОЛОГИЈУ И РАДИОЛОГИЈУ СРБИЈЕ</p>	Назив поцедуре:		Ознака: П.ЕПИ.01
	Процедура за спровођење хигијене руку		
	Датум: 15.12.2023.	Верзија 02	Страна: 8 od 8

- ОЕП анализира прикупљене податке стављањем у однос са бројем пружених услуга и доноси закључке о томе колико се доследно спроводи процедура о хигијени руку
- Доставља се извештај Комисији за БИ

Узимање отисака руку запослених:

- У оквиру активног епидемиолошког надзора, једном месечно се након хируршког прања и хируршке дезинфекције руку запосленима у Одељењу операционих сала узимају отисци руку на прописане подлоге и узорци се шаљу у микробиолошку лабораторију на анализу.
- Запосленима у Одсеку исхране једном месечно се узимају брисеви руку према Водичу за примену микробиолошких критеријума за храну
- Доставља се извештај Комисији за БИ

Упитник за самопроцену хигијене руку:

- Периодично се попуњава упитник за самопроцену хигијене руку
- ОЕП анализира прикупљене податке и доноси закључке о томе колико се доследно спроводи процедура о хигијени руку
- Доставља се извештај Комисији за БИ

6. ДОКУМЕНТА

Процедура је у вези са Правилником за контролу болничких инфекција ИОРС.

ДОКАЗИ

- Микробиолошки налази
- Санитарни преглед особља

ПРАВНИ ОСНОВ:

- Закон о заштити становништва од заразних болести ("Сл. гласник РС", бр. 15/2016, 68/2020 и 136/2020)
- Правилник о спречавању, раном откривању и сузбијању болничких инфекција („Сл.гласник“ РС бр.1/22)
- Правилник за контролу болничких инфекција (ИОРС, 2015)
- Програм заштите од болничких инфекција у ИОРС, 2015.
- СЗО Водич за хигијенско прање руку, Београд 2011.
- Водич за примену микробиолошких критеријума за храну, Београд 2011.